

Aan: Woordvoerders begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
Betreft: MVO in de begrotingsbehandeling BuHa-OS week 45

Amsterdam, 28 oktober 2016

Geachte Kamerleden,

Dit kabinet heeft in diverse nota's gesteld dat bedrijven worden aangeproken op hun verantwoordelijkheid om schendingen, zoals kinderarbeid, excessief overwerk, betrokkenheid bij landroof of milieuschade, op te sporen en aan te pakken in hun eigen activiteiten én verderop in hun productieketen.¹ De OESO-richtlijnen, die de basis vormen van het kabinetsbeleid voor MVO en de UNGP's verlangen van bedrijven dat zij 'due diligence'² uitvoeren.

Ter voorbereiding op de begrotingsbehandeling BuHa-OS vraagt het MVO Platform uw aandacht voor enkele onderdelen van het beleid waarin zichtbaar is dat de voortgang hiervan gering is en meer inzet noodzakelijk:

IMVO convenanten

Op dit moment zijn slechts twee IMVO-convenanten getekend (kleding/textiel en bancaire sector). Maatschappelijke organisaties zijn intensief betrokken bij de totstandkoming van IMVO-convenanten en hadden graag gezien dat in meer sectoren een concreet resultaat bereikt was. Tegelijkertijd is duidelijk dat tijdsdruk - zonder verdere kwaliteitsbewaking - ten koste gaat van het doel: *'het structureel aanpakken van risico's en schendingen'*. Processen om tot convenanten te komen die daadwerkelijk bijdragen aan dat doel, blijken ingewikkeld en tijdrovend zijn.

Om de voortgang te versnellen, zonder concessie aan het doel, zou invulling gegeven moeten worden aan de motie Smaling, Voordewind,³ die vraagt om 'aanvullende maatregelen' als het IMVO-convenantenbeleid onvoldoende vordert. In onze brief over IMVO-convenanten van 15 juni 2016⁴ deed het MVO Platform enkele suggesties voor 'aanvullende maatregelen'. Daarbij zien wij twee sporen: enerzijds het aanpakken van achterblijvers; degenen die noch via convenanten noch anderszins aan due diligence werken, bijvoorbeeld via het instellen van verplichte due diligence. Het andere spoor is een actievere opstelling van de overheid binnen de convenant-processen bijvoorbeeld door het actief uitdragen van de SER-criteria waaraan een convenant moet voldoen, en

¹ "Het Kabinet spreekt bedrijven daarbij aan op hun verantwoordelijkheid om invulling te geven aan de OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Het gaat dan om het zoveel mogelijk opsporen, voorkomen en verminderen van slechte arbeidsomstandigheden, kinderarbeid, milieuschade, corruptie en mensenrechtenschendingen in hun productieketens: het zogenoemde due diligence-principe." Uit MVO Loont, juni 2013 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2013/06/28/beleidsbrief-maatschappelijk-verantwoord-ondernemen-loont>

"Nederland voert reeds een actief beleid om de eerbiediging van mensenrechten door het bedrijfsleven te bevorderen en om mensenrechtenschendingen door bedrijven, rechtstreeks of in hun keten, te voorkomen. Het kabinet verwacht dat bedrijven in het buitenland, zeker wanneer zij opereren in een situatie van gebrekkige regelgeving en/of handhaving, dezelfde normen nastreven op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en mensenrechten als in Nederland." Uit Nationaal Actieplan bedrijfsleven en mensenrechten, december 2013. <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2013/12/20/nationaal-actieplan-mensenrechten-en-bedrijfsleven-knowing-en-showing>

² Een beschrijving van due diligence in de zin van de OESO-richtlijnen en de UNGP's: <http://mvoplatform.nl/wat-is-mvo/due-diligence?searchterm=due+diligence>

³ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-32852-24>

⁴ http://mvoplatform.nl/publications-nl/Publication_4307-nl/

door het scheppen van duidelijkheid over de voor en nadelen, de 'wortels en stokken', die de overheid verbindt aan het al dan niet deelnemen aan een convenant.

Plan van Aanpak SDG's

In het Plan van Aanpak voor de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's)⁵ van dit kabinet worden bedrijven gezien als belangrijke partner in het behalen van die doelen. Bedrijven kunnen inderdaad bijdragen aan ontwikkeling, maar kunnen ontwikkeling ook ondermijnen. Het due diligence concept uit OESO richtlijnen en UNGP's biedt waarborgen voor preventie en aanpak van schendingen. Een gedegen due diligence proces is een fundamentele bijdrage aan ontwikkeling. Het implementeren van de UNGP's zou daarom als een integraal onderdeel opgenomen moeten zijn in het Plan van Aanpak. Het is een gemiste kans en een geval van incoherent beleid dat beide VN-processen, die complementair zijn en die beide bedrijven aanspreken, niet gekoppeld zijn in dit Plan van Aanpak. Die koppeling zou alsnog tot stand moeten komen. Gedetailleerdere beleidsuggesties treft u in onze brief van 24 oktober 2016.⁶

Zorgplicht en toegang tot recht slachtoffers

De implementatie van de UNGP's blijft ook op andere punten achter. Het kabinet liet uitvoerig onderzoek doen naar de vraag hoe in Nederland onderdelen van de UNGP's in wetgeving zijn geborgd, zoals zorgplicht van bedrijven en toegang tot recht voor slachtoffers.⁷ Gebleken is dat Nederland een 'middenmoter' is. Terwijl Nederland in steun aan de totstandkoming van de UNGP's en de publicatie van een Nationaal Actieplan een voorloper was, is nu inzet nodig om te voorkomen dat Nederland achterop gaat lopen. In ons omringende landen is meer ontwikkeling in het vastleggen van onderdelen van MVO in wetgeving. Wat Nederland zou kunnen doen om het tij te keren is bijvoorbeeld dit:

- Due diligence verplichten voor bedrijven, 3 opties:
 - generiek
 - specifieke sectoren, zoals risico- sectoren wanneer gebleken is dat die zelf niet voldoende ondernemen (zie ook hierboven onder convenanten),
 - voor specifieke prangende kwesties, zoals moderne slavernij in de Britse *Modern Slavery Act*.
- Pilots waarin het Openbaar Ministerie strafrechtelijk onderzoek doet naar bedrijven die (mogelijk) betrokken zijn bij ernstige schendingen in de keten.

Zie voor verdere suggesties onze brief over zorgplicht van 15 juni 2016.⁸

Wij zijn graag bereid om deze punten toe te lichten of om onze visie met u te delen over andere onderdelen van het MVO-beleid.

Vriendelijke groet,

Suzan van der Meij (06-12271726)

Coördinator MVO Platform

⁵ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2016Z17925&did=2016D36860

⁶ http://mvoplatform.nl/publications-nl/Publication_4328/

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/04/21/kamerbrief-met-kabinetsreactie-op-onderzoek-zorgplicht-nederlandse-bedrijven>

⁸ http://mvoplatform.nl/publications-nl/Publication_4308-nl/